

*3 августышто Эгерсо-
ла ял 250 ияш юбилей-
жым пайремлен да тиде
ялысе уста семүзгар
мастар Пётр Павлович
Эчейкинлан стелым онкам
почыныт.*

трактористлан ыштенят.

1941 ийыште ял гыч 74 ен Ку-
гу Отечественный сарыш каен,
тушан 28 енге курмешлан вуй-
жым пыштен. Ветеран-влакым
шарнен илаш 1988 ий 1 сентябрь-
ыште школ ончылан монументым
почыныт.

1950 ийыште "Планур" колхоз
А.Максимовын вуйлатыме "Ста-
линград" колхозыш ушнен, вара -
"За мир" колхозыш. Тылеч вара
"Рассвет" лум дене палыме
лийын. Колхозым паша да сарын
ветеранке И.Яковлев вуйлатен.
Тиде жапыште ялыште конюх
вўтам, 260 вуй ушкаллан, 100 вуй

СЕМҮЗГАР МАСТАР КАЛЫК ШҮМЫШТӨ ИЛА

Эгерсола яллан 250 ий темме
пайремыш уна-влак ятырын то-
лыныт ыле: Морко муниципаль-
ный образованийым вуйлатыше,
районысо депутат-влак погынын
председательже С.Иванова,
МарНИИЯЛИ вуйлатыше
Е.Кузьмин, Марий тўвыра рўде-
рын вуйлатышыже Н.Пушкина,
ял шотан Октябрьский илемын

Францийыште, Германийыште,
Голландийыште, Бельгийыште,
Швейцарийыште, Венгрийыште
да Данийыште кок-кум гана
лийын. Марий культурым шары-
маште туй ансамблын надырже
пеш кугу.

Пётр Эчейкин кум фестивалы-
ыште лауреат лумым налын,
тўрлө форумлаште дипломант
лийын, "Муро сем" ансамбльже
калык лумым нумалын.

Тале организатор, кугезе му-
рын танже П.Эчейкиным Эгер-
сола кундемыште порын шарнат
да стелым почаш шоненыт. Тудым
шочмо шўжарже Зинаида Пав-

гыжаныш университет пеленысе
"Марий сем" ансамблым вуйла-
тыше Родион Алексеев толыныт.
Нуно шке мурышт дене пайре-
мым сылнештарышт.

Эгерсола культур пўрт пеле-
нысе "Муро сем" ансамбль калы-
кым шке усталыкше дене куандарыш.
Рушарня школышто тунем-
ше ўдыр-влак почеламутым лў-
дыч, муралышт. Тыгак Морко
поселко гыч Адела Гиматдинова
"Алиллауя" мурым моткоч сыл-
нын йоналтарыш.

Эгерсола ялын кугурак да эн
пагалыме енгыштлан, сар жапыш-
те тылыште тырпыше коча-кова-
влаклан пўлекым кучык-
тышт.

"Йоратем мый ача гай по-
ро, ава гай шыма, пашалан
тале пошкудем-влакым", -
тыге возен коден тиде ялын
шочшыжо, писатель Генна-
дий Алексеев. Тыгаяк
шўлышан, Эгерсолаште
шочшын-кушшо лўмлө ен-
влакым сценышке ўжыч.
Тиде - Юрий Александрович
Александров - биолог-
ий наукин кандидатше, ве-
теринарий наукин доктор-
жо; Лилия Александровна
Семёнова - Национальный
президентский искусство
школын йоча образцовый
хор вуйлатышыже; Алекти-
на Ивановна Александрова
(Сергеева) - Марий Эл Рес-
публикын сулло врачше;
Анатоллий Гаврилович
Александров - лётчик, ме-

ШЕНГЕКЕ ОНЧАЛДЕ, ОНЧЫКО ОТ КАЙ

Шочмо вер кеч-кўланат ли-
шыл да шерге. Кажне ялын шке
историйже, илыш корны-
жо уло. Эгерсола ...
Лумжө кодын, энерже
йомын. Олмыштыжо кы-
зыт - Лапшенер олык, кок
серыштыже йытыра куэр-
ла кушкын шогалын.

Кунам да кушечын
Эгерсола илем лектын?
Преданий почеш Эгерсо-
ла ял эше XVII куры-
мыштак шочын. Эн ондак
тиде верыште кум еш
верланен: Актай (Актас
куп пелен), кокымшо еш -
Шенше пасу дене, кум-
шыжо -кўкшака Чага ага
дене.

Йырым-йыр шем чоды-
ра шочын, а ўлыракше
Шыраган эгер йоген.
Жап эртымек, нине кум
еш ик уремеш суртым

Уна-влакклан - кинде-шичал

Пётр Эчейкинлан стелым почмаш

ЭГЕРСОЛА ЯЛЛАН - 250 ИЙ

чонаш тўғалынт. Тиде кызит Механизатор урем маналтеш, а ондакше Кугу урем маныныт.

Молан ялже Энерсола маналтеш? Ял воктене Шыраган энгер йоген эрген. Тудо жапыште ял калык чодырам руэн, пушенге вожым куклен, шурным ончен кушташ пасум ыштен, сонарзе, колызо лийыныт, вольбыкым онченыт, смолам шёлтеныт. Иленыт олым леведышан пу пёртыштö.

1795 ийыште Сереганово (Шереганово) почингаште улыжат индеш сурт лийын, тушто 61 пёрён да 30 ўдырамаш иленыт, а кызит йөрреш вес сүрет: 1 пёрёнлан 10 ўдырамаш.

1886 ийыште Энерсола Волаксола волюстыш пурен. Тунам 37 суртышто 102 пёрён ден 117 ўдырамаш иленыт.

1895 ийыште ялыште вўдвацих лийын. 1897 ийыште земский училищым почыныт. 1899 ийыште тушто 32 эрге да 2 ўдыр тунемыныт. 1905 ийыште Энерсолаште 48 суртышто 149 пёрён да тынарак ўдырамаш иленыт.

1915 ийыште 64 сурт лийын. 1919 ийыште Энерсола тўғалтыш школыш Энерсола, Элекенер, Ердўр, Нылкудо, Курькйымал ялла гыч 38 рвезе да 4 ўдыр тунемаш коштыныт. Школ пу пёртыштö верланен. Туныктышылан А.Пузырькова, Н.Федорова ыштеныт.

1924 ийыште Энерсола Кожлаер ялсоветыш пурен, тушто илыше 341 ег гыч шукунжо марий лийыныт.

1930 ийыште кресаньык-влак "Планур" колхозым чумыреныт, колхозым Е.Николаев вуйлатен. Кеҗежым ял калык вольыкклан кургым ямдылен, пасушто шурным куштен, а телым смолам шолтеныт. Артельыште смола шолтымо 21 вер лийын. Ялысе кресаньык-влак скипидарым луктыныт да эрыктыныт, а сатум Шоленер химзаводыш шупшыктыныт. Промартель правлений А.Исаевын суртыштыжо улмаш. Ял калык 25 вуй ушкаллан да 40 вуй имнылан вўтам чонен.

1932 ийыште Энерсола Коркатово ялсоветыш пурен, 387 ег илен. Шошым 1937 ийыште промартель кок тракторым налын, Йошкарэнгер ял гыч А.Никифорова ден Чодыраал гыч А.Егорова

Ял пайрем годым

Ялын пагалыме егыштан пөлекым кучыктыныт

презылан вўтам, апшаткудым, мастерскойым, шурно коштымо верым, шурно аралыме складым чоненыт. 1957 ийыште колхоз клубым, пекарным нёлтеныт. Актас куп пелен шун пеш чапле улмаш, саде амал дене завод шочын.

1963 ийыште радио ойлаш тўғалын, 1972 ийыште телефоным пуртеныт. 1974 ий август тылзыште ялысе библиотекым почыныт. 1978 ийыште у кевытым чоненыт да медпункт пашам ышташ тўғалын.

2013 ий декабрь тылзыште Рушарня школым почыныт. Ондак тиде суртышто Марий Эл Республикысе тўвыран сулло пашаенже Петр Павлович Эчейкин Вячеслав эргыж дене илен.

2015 ий 22 июлышто у ФАП шке омсажым почын.

администрацияжым вуйлатыше А.Микша да молат.

Ял пайремым П.Эчейкинлан стелым почмо дене тўғалыч. Тудым семўзгар мастарын илыме пёртшö воктене верандыме.

Пётр Павлович Эчейкин Энерсола клубышто пашам ыштен. 1975 ийыште марий семўзгар дене шоктышо "Муро сем" ансамбльым чумырен. Чыла семўзгарым шжежак ямдылен. Горький олаште эртаралте зональный смотришто лауреат лўмым сенген налме деч вара Пётр Эчейкинлан 1978 ий 5 ноябрьыште "Марий АССР тўвыран сулло пашаенже" почетан лўмым пуэныт. Марий койыш-шоктышым йоратыше да аклыше мурзыо да куштышо-влак вараже Пошкырт вел, Татарстан, Чуваший, Киров кундемласе марий-влак дене лиедныт. Марий семўзгарым йот эллаштан укыныт. "Муро сем" ансамбль Эстонийыште, Финляндийыште,

ловна Павловалан (Эчейкина) почаш ўшаныт.

Пайрем улмакыже сценыште эртыш. Толшо уна-влак ял калыкым саламлышт. Морко муниципальный образованийым вуйлатыше С.Иванова ял пайремым эртарымаште кугу тыршынамашым ончыктымылан верысе амалкалче Татьяна Васильевна Гавриловам чапкагаз дене палемдыш. Татьяна Васильевналан тауштен, П.Эчейкин илыме пёрт негызым, кўваржым умзденит, леведышым у калай дене леведыныт. Кызит тиде пёртыште Рушарня школ верланен. Т.Гаврилова Рушарня школым олмакытша протоиерей Николайын благословитлымыже почеш тўғалын. Протоиерей Николай окса польшым пуэн.

Йошкар-Оласе уна-влак дене пырля ял калыкым саламлаш марий бард-студийым вуйлатыше Геннадий Григорьев да Марий ку-

ханик; Валерий Петрович Алексеев - Марий Эл Республикысе сулло ветеринарный врачше; Андрей Анатольевич Васильев - М.Шкетан лўмеш театрын артистше; Андрей Геннадьевич Иванов - Марий Эл Республикысе культурын сулло пашаенже, "Марий Эл" куштышо ансамбльын артистше; Валерий Васильевич Степанов - марий самырык театрын артистше; Аркадий Николаевич Руфов - Марий Эл Республикысе культурын сулло пашаенже; Светлана Ивановна Миронова - Марий Эл Республикысе культурын сулло пашаенже; Светлана Ивановна Иванова - Россия Федерацийын сулло врачше да молат.

Тыгак шуко шочшан еш-влак-лан, ялын эн изи икшывыжлан, кызит гына ешым чумырышо мужырлан шарнымашан пөлекым да ял пайремым эртарымаште чолгалыкым ончыктышо ег-влакым пөлек да чапкагаз дене палемдышт.

Спорт танасымаш, тўрлö модыш ден конкурс-влак пайрем шўлышым утыр гына ыльжтеныт.

Ял пайремыш крестный ход дене Арын черке гыч "Золотые купола" православный йоча лагерь лўмынак Рушарня школым ончалаш толын. Нунат шке номерышт дене куандарышт. "Шуматкече" ансамбльымат калык моткоч шокшын вашлийын.

Ял пайрем кастене тулсавыш дене мучашлалтын.

Ты пайремым эртарен колташ шукын полшеныт, сандене верысе калыкын лўмжö дене нунылан кугу таум ойлена. Тиде - амалкалче Т.Гаврилова Альберт пелашыже, Вячеслав ден Владислав эргыже-влак, Р.Федотова (Коркатова), А.Сергеев, Смоленцев (Октябрьский поселкысе "Салют" предприятий), Эльвира ден Владимир Федоровыт ("Наш дом" кевыт), С.Иванова, В.Ильина, протоиерей Николай ача, В.Дмитриев (Моркысо иктеш ушмо клуб системын вуйлатышыже) Рушарня школ (чонгыш-влакын бригадыштым колтымылан), Л.Кириллова, Ю.Петров, В.Эчейкин, Е.Николаев, М.Анисимова, Л.Александрова, Л.Лыжина, Эгерсола клубын пашаенже-влак.

Людмила МИХАЙЛОВА,
Энерсола кингагудын
вуйлатышыже

А.Титовын фотожо